

MUSEU NACIONAL D'ART DE CATALUNYA

EL LATIDO DE LA NATURALEZA

Dibujos del s. XIX de la colección del Museu Nacional

Dossier de prensa

Organiza

MUSEU
NACIONAL
D'ART DE
CATALUNYA

Patrocina

Agrolimen

Organiza y produce: Museu Nacional d'Art de Catalunya
Comisarios: Francesc Quílez y Aleix Roig

Del 20 de mayo al 11 de septiembre de 2022

En paralelo a la exposición que el Museu Nacional dedica a William Turner, ***El latido de la naturaleza*** presenta una selección de obras de su propia colección que muestran la fascinación que los artistas del siglo XIX sintieron por la naturaleza.

El Gabinete de Dibujos y Grabados del Museu Nacional conserva un conjunto muy importante de obras que son el reflejo de esta sensibilidad. La muestra reúne una selección de unas 80 obras, fundamentalmente dibujos, que se complementan con un grupo de pinturas y material de álbumes de artistas. Se trata de un conjunto muy representativo, y en algunos casos inédito, de la actividad desplegada por artistas como Baldomer Galofre, Marià Fortuny, Ramon Martí i Alsina, Lluís Rigalt, Antoni Fabrés o Jaume Morera, entre otros.

La muestra permitirá también aproximarnos a la importancia que tuvo la naturaleza en el arte catalán, fundamentalmente a lo largo del siglo XIX, momento en el que se produjo una eclosión del interés por este motivo artístico, como una prueba de la irradiación de una sensibilidad coetánea que se extendió por Europa y que cristalizó en la aparición del movimiento romántico.

Josep Oriol Mestres

(Barcelona, 1815-1895)

Retrato de Claudi Lorenzale

1845

Acuarela y lápiz grafito sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya

Textos de sala

Texto de presentación

En un contexto de preocupación social por el problema del cambio climático, el relato de esta exposición, formada por una selección de obras, mayoritariamente dibujos bastante desconocidos y pertenecientes a la colección del Museu Nacional, incide en la necesidad de reflexionar sobre cuál ha sido la relación de los artistas con la naturaleza. A partir del siglo XIX, asistimos a la eclosión de una sensibilidad por la que el entorno natural se transforma en el centro de interés de las pulsiones creativas, y toma forma la necesidad de transformar en imágenes lo que el filósofo Rousseau llamaba el barómetro del alma.

Sin embargo, la muestra quiere invitar a superar la percepción nostálgica de la persona de ciudad, que contempla la naturaleza como un bálsamo reparador o como el escenario de una proyección sentimental de una realidad que es observada como una estampa pintoresca y convertida en un género pictórico. El recorrido que proponemos se plantea como un paseo inmersivo que quiere hacer oír la voz de unas protagonistas, las formas naturales, que se manifiestan de una manera plena, autónoma y autosuficiente, fruto de un instinto reproductor que las hace vivir en una metamorfosis permanente en la que naturaleza y arte alcanzan una simbiosis perfecta.

El *flâneur* de la naturaleza

La actividad de andar al aire libre se transforma en una práctica gratificante porque el caminante disfruta del ejercicio lúdico de contemplar, curiosear y detenerse allá donde le plazca. De la misma manera que lo hace el *flâneur* de la ciudad, mantiene una actitud atenta para descubrir, en cada rincón del camino, el hallazgo inesperado, la epifanía del azar que le asalta y le sirve para nutrir la sensibilidad artística. Asimismo, se aleja del ruido de la gran ciudad para sumergirse en la inmensidad de un entorno natural que le ayuda a la formulación de ideas estéticas y la correspondiente cristalización en composiciones destinadas a captar el latido de la naturaleza.

Marià Fortuny

(Reus, 1838 – Roma, 1874)

Playa africana

c. 1867

Acuarela sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya

El misterio y la fantasía

La irradiación de las ideas de la Ilustración contribuyó a percibir la naturaleza como una concatenación de fenómenos naturales insertados en una relación de causalidad universal que les otorgaba una explicación racional. Junto a esa visión positivista, fundamentada en leyes naturales, muchos artistas exploraron las posibilidades artísticas, de tipo misterioso, que les ofrecía un entorno natural que se resistía a renunciar a su condición evolutiva. En las obras de muchos de ellos, la naturaleza fue interpretada no en clave fenoménica, sino como el detonante de experiencias más vivenciales, dominadas por la imaginación y la fantasía, a fin de recuperar la unidad entre el ser humano y la naturaleza que la Razón había escindido.

Fenómenos atmosféricos y naturales

El enfrentamiento directo con la naturaleza a través del *plein air* situaba al artista frente a un infinito número de variables que se generaban a partir de los diversos fenómenos atmosféricos y naturales. La fenomenología de los distintos horizontes incide directamente en los árboles, las rocas, los animales... y a través de la luz surge la perfecta simbiosis entre cielo y tierra, si bien estos fenómenos son capaces de empequeñecernos cuando se muestran en toda su rotundidad. Así pues, la fuerza de las tormentas impresiona al más valiente, la inacabable niebla sugiere un camino incierto, y este último es tan difuso y misterioso como el que se abre detrás de la implacable y cegadora luz meridional.

Formas orgánicas

El proceso de creación artística requiere la escrupulosa observación de cada uno de los elementos que forman parte de lo que se representa. Este análisis aproximativo mantiene estrechos lazos con el estudio científico, plasmando con el arte las imperfectas e impredecibles curvas de las formas orgánicas. Más allá de la singularidad de estas irregularidades, el artista es capaz de identificar los patrones comunes que definen a una especie. La representación de estos arquetipos aparece a menudo ligada a un determinado recurso artístico, ya sea en forma de punto, mancha o línea. El uso de estos recursos determina la forma final de las creaciones, desde las más convencionales hasta aquellas más personales y sugerentes.

Baldomer Galofre

(Reus, 1846 – Barcelona, 1902)

Efecto de luna

c. 1880-1886

Carboncillo y cerusa sobre papel de color

Museu Nacional d'Art de Catalunya

Baldomer Galofre

(Reus, 1846 – Barcelona, 1902)

Paisaje

c. 1880-1886

Carboncillo y cerusa sobre papel de color

Museu Nacional d'Art de Catalunya

La poética de la ruina

Con su poder evocador, la imagen de la ruina arquitectónica se convirtió en uno de los motivos más visitados por el imaginario artístico del siglo XIX y se transformó en un icono alusivo al sentimiento de la fragilidad de la condición humana. La visión de este elemento también contribuyó a la aparición de una corriente estética en la que la contemplación de un pasado arquitectónico esplendoroso, que había sido vencido por el poder destructivo de la naturaleza, abría sus puertas a un sentimiento de nostalgia, de una melancolía que pasó a constituir uno de los rasgos distintivos del artista romántico. La transformación artística de la ruina facilitó la posibilidad de conciliar el arte y la naturaleza, congelando la acción del paso del tiempo.

El álbum de artista

El dibujo al aire libre siempre ha formado parte de la práctica artística y ha sido una de las herramientas más usadas en el proceso de formación y en el de creación. En este contexto de actuación, el recurso de los álbumes ha sido uno de los instrumentos más icónicos y que más se ha asociado a la imagen del artista itinerante, aquél que pone de manifiesto su curiosidad y su capacidad de observación ante la contemplación del espectáculo de la naturaleza. La exposición incluye una selección de una tipología de cuadernos representativos de este tipo de ejercicios y forman parte de la colección del Gabinete de Dibujos y Grabados del Museu Nacional. Por sus páginas desfilan los motivos que desvelaron el interés de sus autores.

Tierra última

Para el artista, el mar se convierte en un espacio tanto indefinido como infinito. La ambigua lejanía del horizonte y la impenitente fuerza de sus aguas pueden atemorizar al más experto de los navegantes. Contradictoriamente, el mar presenta una variabilidad constante, imposible de captar por medio del lápiz y el pincel, con los que sólo se puede plasmar una aproximación atemporal. El entorno marino es definido normalmente partiendo de su vertiente más feroz. Sin embargo, también es habitual la representación del intento humano por dominarlo, una victoria cotidiana sólo entendida desde la larga tregua que nos ofrecen las aguas.

Nicolau Raurich

(Barcelona, 1871-1945)

Suburbios de Barcelona

c. 1909

Óleo sobre lienzo

Museu Nacional d'Art de Catalunya

Antoni Fabrès

(Barcelona, 1854 – Roma, 1938)

[Le lac de la mort]

c. 1900

Carboncillo, clarión y barniz sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya

Listado de obras

Josep Armet

(Barcelona, 1843-1911)

Estudi de troncs

Estudio de troncos

c. 1870

Llapis grafit i guaix sobre paper de color

Lápiz grafito y aguada sobre papel de color

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició de la col·lecció Raimon Casellas,
1911

A. Cabé

(???)

Marina

Marina

1843

Oli sobre tela

Óleo sobre lienzo

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició, 1924

Antoni Fabrés

(Barcelona, 1854 – Roma, 1938)

Escullera del port de Barcelona

Rompeolas del puerto de Barcelona

c. 1905

Guaix sobre paper adherit a cartró

Aguada sobre papel adherido a cartón

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Donació de l'artista, 1925

Antoni Fabrés

(Barcelona, 1854 – Roma, 1938)

Preludi de tempesta

Preludio de tormenta

c. 1880

Aquarel·la, guaix, carbonet i vernís sobre

paper adherit a cartró

Acuarela, aguada, carboncillo y barniz sobre

papel adherido a cartón

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Donació de l'artista, 1925

Antoni Fabrés

(Barcelona, 1854 – Roma, 1938)

Paisatge

Paisaje

c. 1896

Aquarel·la sobre paper

Acuarela sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Donació de l'artista, 1925

Antoni Fabrés

(Barcelona, 1854 – Roma, 1938)

Nocturn

Nocturno

c. 1880

Carbonet, guaix, clarió, tinta i vernís sobre
paper

Carboncillo, aguada, clarión, tinta y barniz
sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Donació de l'artista, 1925

Antoni Fabrés

(Barcelona, 1854 – Roma, 1938)

Nocturn

Nocturno

c. 1880

Carbonet, llapis conté, tinta a la ploma, pastel i clarió sobre paper

Carboncillo, lapiz conté, tinta al pincel, pastel y clarión sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Donació de l'artista, 1925

Antoni Fabrés

(Barcelona, 1854 – Roma, 1938)

Cementiri

Cementerio

c. 1880

Carbonet, tinta, clarió i vernís sobre paper

Carboncillo, tinta, clarión y barniz sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Donació de l'artista, 1925

Antoni Fabrés

(Barcelona, 1854 – Roma, 1938)

[Le lac de la mort]

c. 1900

Carbonet, clarió i vernís sobre paper

Carboncillo, clarión y barniz sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Donació de l'artista, 1925

Antoni Fabrés

(Barcelona, 1854 – Roma, 1938)

Racó de bosc

Rincón de bosque

c. 1888-1894

Llapis grafit sobre paper de color

Lápiz grafito sobre papel de color

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Donació de l'artista, 1925

Marià Fortuny

(Reus, 1838 – Roma, 1874)

Platja africana

Playa africana

c. 1867

Aquarel·la sobre paper

Acuarela sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició, 1921

Marià Fortuny

(Reus, 1838 – Roma, 1874)

Caixa-paleta de Marià Fortuny amb paisatge

Caja paleta de Marià Fortuny con paisaje

1860-1874

Oli sobre fusta

Óleo sobre madera

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Llegat de Mariano Fortuny y Madrazo, 1951

Marià Fortuny

(Reus, 1838 – Roma, 1874)

Paisatge marroquí. Estudi per al quadre

“La batalla de Tetuan”

Paisaje marroquí. Estudio para el cuadro

“La batalla de Tetuán”

1860

Aquarel·la sobre paper

Acuarela sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Llegat de Mariano Fortuny y Madrazo, 1951

Marià Fortuny

(Reus, 1838 – Roma, 1874)

Estudi d'arbres

Estudio de árboles

c. 1860-1862

Llapis conté i clarió sobre paper de color

Lápiz conté y clarión sobre papel de color

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició de la col·lecció Madrazo, 1965

Marià Fortuny

(Reus, 1838 – Roma, 1874)

*Paisatge marroquí. Estudi per al quadre
"La batalla de Tetuan"*
*Paisaje marroquí. Estudio para el cuadro
"La batalla de Tetuán"*
c. 1860-1862
Aquarel·la sobre paper
Acuarela sobre papel
Museu Nacional d'Art de Catalunya.
Adquisició de la col·lecció Madrazo, 1965

Marià Fortuny

(Reus, 1838 – Roma, 1874)
*Paisatge marroquí. Estudi per al quadre
"La batalla de Tetuan"*
*Paisaje marroquí. Estudio para el cuadro
"La batalla de Tetuán"*
c. 1860-1862
Aquarel·la sobre paper de color
Acuarela sobre papel de color
Museu Nacional d'Art de Catalunya.
Adquisició de la col·lecció Madrazo, 1965

Marià Fortuny

(Reus, 1838 – Roma, 1874)
Paisatge rocós
Paisaje rocoso
c. 1860
Aquarel·la i guaix sobre paper de color
Acuarela y aguada sobre papel de color
Museu Nacional d'Art de Catalunya. Adquisi-
ció de la col·lecció Madrazo, 1965

Marià Fortuny

(Reus, 1838 – Roma, 1874)
*Paisatge marroquí. Estudi per al quadre "La
batalla de Tetuan"*
*Paisaje marroquí. Estudio para el cuadro "La
batalla de Tetuán"*
c. 1860-1862
Aquarel·la i llapis grafit sobre paper
Acuarela y lápiz grafito sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.
Adquisició de la col·lecció Madrazo, 1965

Marià Fortuny

(Reus, 1838 – Roma, 1874)
Marina
Marina
c. 1874
Tinta a l'aiguada sobre paper
Tinta a la aguada sobre papel
Museu Nacional d'Art de Catalunya.
Adquisició de la col·lecció Madrazo, 1965

Marià Fortuny

(Reus, 1838 – Roma, 1874)
Paisatge napolità
Paisaje napolitano
c. 1874
Llapis conté i clarió sobre paper de color
Lápiz conté y clarión sobre papel de color
Museu Nacional d'Art de Catalunya.
Adquisició de la col·lecció Madrazo, 1965

Marià Fortuny

(Reus, 1838 – Roma, 1874)
Àlbum de temes marroquins
Álbum de temas marroquíes
c. 1862
Llapis grafit sobre paper
Lápiz grafito sobre papel
Museu Nacional d'Art de Catalunya.
Adquisició de la col·lecció Madrazo, 1965

Marià Fortuny

(Reus, 1838 – Roma, 1874)
Estudi de paisatge
Estudio de paisaje
c. 1860-1862
Aquarel·la i llapis grafit sobre paper de color
Acuarela y lápiz grafito sobre papel de color
Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició de la col·lecció Madrazo, 1965

Baldomer Galofre

(Reus, 1846 – Barcelona, 1902)

A la platja

En la playa

c. 1880-1886

Carbonet sobre paper de color

Carboncillo sobre papel de color

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Donació de Letterina Cacacce, 1904

Baldomer Galofre

(Reus, 1846 – Barcelona, 1902)

Efecte de lluna

Efecto de luna

c. 1880-1886

Carbonet i cerussa sobre paper de color

Carboncillo y cerusa sobre papel de color

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Donació de Letterina Cacacce, 1904

Baldomer Galofre

(Reus, 1846 – Barcelona, 1902)

Paisatge

Paisaje

c. 1880-1886

Carbonet i cerussa sobre paper de color

Carboncillo y cerusa sobre papel de color

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Donació de Letterina Cacacce, 1904

Baldomer Galofre

(Reus, 1846 – Barcelona, 1902)

Paisatge

Paisaje

c. 1887

Carbonet sobre paper

Carboncillo sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Donació de Letterina Cacacce, 1904

Baldomer Galofre

(Reus, 1846 – Barcelona, 1902)

Marina

Marina

c. 1880-1886

Carbonet sobre paper

Carboncillo sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Antic fons del Gabinet de Dibuixos i Gravats

Baldomer Galofre

(Reus, 1846 – Barcelona, 1902)

Paisatge amb cascada

Paisaje con cascada

c. 1880-1886

Carbonet sobre paper

Carboncillo sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Antic fons del Gabinet de Dibuixos i Gravats

Joan González

(Barcelona, 1868-1908)

Núvols. Núm. 1

Nubes. Núm. 1

c. 1904-1906

Guaix sobre paper de color

Aguada sobre papel de color

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Donació de Roberta González, 1972; ingrés
1973

Joan González

(Barcelona, 1868-1908)

Cel de tempesta

Cielo de tormenta

c. 1904-1906

Carbonet i llapis conté sobre paper

Carboncillo y lápiz conté sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Donació de Roberta González, 1972; ingrés
1973

Joan González

(Barcelona, 1868-1908)

Estudi de núvols. Núm. 2

Estudio de nubes. Núm. 2

c. 1904-1906

Llapis grafit i aquarel·la sobre paper

Lápiz grafito y acuarela sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Donació de Carmen Martínez i Viviane Grimmer, 1997

Claudi Lorenzale

(Barcelona, 1816-1889)

Paisatge

Paisaje

c. 1840-1850

Llapis grafit sobre paper de color

Lápiz grafito sobre papel de color

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició, 1918

Claudi Lorenzale

(Barcelona, 1816-1889)

Paisatge amb dos homes dibuixant

Paisaje con dos hombres dibujando

c. 1840-1850

Tinta a l'aiguada i llapis grafit sobre paper

Tinta a la aguada y lápiz de grafito sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició, 1918

Teresa Lostau

(Barcelona, 1884-1923)

Roser caní (flor silvestre)

Rosa canina (flor silvestre)

c. 1921

Aquarel·la i llapis grafit sobre paper

Acuarela y lápiz grafito sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya. Donació

d'Isabel Escalada, 1968

Teresa Lostau

(Barcelona, 1884-1923)

Salicària (flor silvestre)

Salicaria (flor silvestre)

c. 1921

Aquarel·la i llapis grafit sobre paper

Acuarela y lápiz grafito sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Donació d'Isabel Escalada, 1968

Teresa Lostau

(Barcelona, 1884-1923)

Sàlvia (flors silvestres)

Salvia (flores silvestres)

c. 1921

Aquarel·la i llapis grafit sobre paper

Acuarela y lápiz grafito sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Donació d'Isabel Escalada, 1968

Eugenio Lucas Velázquez

(Madrid, 1817-1870)

Capritx

Capricho

c. 1860

Aquarel·la i tinta sobre cartolina

Acuarela y tinta sobre cartulina

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició de la col·lecció Alexandre de Riquer, 1921

Eugenio Lucas Velázquez

(Madrid, 1817-1870)

Paisatge

Paisaje

c. 1860

Aiguada sobre paper

Aguada sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició de la col·lecció Alexandre de Riquer, 1921

Eugenio Lucas Velázquez

(Madrid, 1817-1870)

Capritx

Capricho

c. 1860

Tinta i aquarel·la sobre cartolina

Tinta y acuarela sobre cartulina

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició de la col·lecció Alexandre de Riquer, 1921

Eugenio Lucas Velázquez

(Madrid, 1817-1870)

Paisatge riberenc

Paisaje ribereño

1850-1860

Aquarel·la i tinta a l'aiguada sobre paper

Acuarela y tinta a la aguada sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició de la col·lecció Alexandre de Riquer, 1921

Eugenio Lucas Velázquez

(Madrid, 1817-1870)

Paisatge muntanyenc

Paisaje montañoso

c. 1860

Tinta al pinzell i aiguada sobre cartró

Tinta al pincel y aguada sobre cartón

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició de la col·lecció Alexandre de Riquer, 1921

Eugenio Lucas Velázquez

(Madrid, 1817-1870)

Vaixell de vela

Barco de vela

c. 1860

Tinta a la ploma i aiguada sobre paper

Tinta al pincel y aguada sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició de la col·lecció Alexandre de Riquer, 1921

Ramon Martí i Alsina

(Barcelona, 1826-1894)

Arbreda

Arboleda

c. 1880

Llapis conté i clarió sobre paper de color

Lápiz conté y clarión sobre papel de color

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició de la col·lecció Raimon Casellas, 1911

Ramon Martí i Alsina

(Barcelona, 1826-1894)

Estudi d'atzavares

Estudio de agaves

c. 1870-1880

Llapis conté i clarió sobre paper de color

Lápiz conté y clarión sobre papel de color

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició de la col·lecció Raimon Casellas, 1911

Ramon Martí i Alsina

(Barcelona, 1826-1894)

Paisatge

Paisaje

c. 1870-1880

Llapis conté i clarió sobre paper de color

Lápiz conté y clarión sobre papel de color

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició de la col·lecció Raimon Casellas, 1911

Ramon Martí i Alsina

(Barcelona, 1826-1894)

Arbreda

Arboleda

1885

Tinta a la ploma, llapis grafit i guaix sobre paper de color
Tinta al pincel, lápiz grafito y aguada sobre papel de color
Museu Nacional d'Art de Catalunya.
Adquisició de la col·lecció Raimon Casellas, 1911

Ramon Martí i Alsina

(Barcelona, 1826-1894)

Ruïnes del Palau

Ruinas del Palacio

1859

Oli sobre tela

Óleo sobre lienzo

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició, 1910

Ramon Martí i Alsina

(Barcelona, 1826-1894)

Estudis de paisatges

Estudios de paisajes

c. 1860-1880

Tinta a la ploma sobre paper

Tinta al pincel sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Donació de Carlota i Ricard Martí Rovira, 2001

Ramon Martí i Alsina

(Barcelona, 1826-1894)

Estudis de cel

Estudios de cielo

c. 1865-1870

Llapis conté i clarió sobre paper de color

Lápiz conté y clarión sobre papel de color

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Donació de Carlota i Ricard Martí Rovira, 2001

Ramon Martí i Alsina

(Barcelona, 1826-1894)

Apunt de cel ventós

Apunte de cielo ventoso

c. 1865-1870

Clarió sobre paper de color

Clarión sobre papel de color

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Donació de Carlota i Ricard Martí Rovira, 2001

Ramon Martí i Alsina

(Barcelona, 1826-1894)

Croquis de celatge

Croquis de celaje

c. 1865-1870

Llapis conté sobre paper de color

Lápiz conté sobre papel de color

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Donació de Carlota i Ricard Martí Rovira, 2001

Ramon Martí i Alsina

(Barcelona, 1826-1894)

Paisatge

Paisaje

c. 1870-1880

Llapis conté i llapis grafit sobre paper

Lápiz conté y lápiz grafito sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Donació de Carlota i Ricard Martí Rovira, 2001

Josep Oriol Mestres

(Barcelona, 1815-1895)

Retrat de Claudi Lorenzale

Retrato de Claudi Lorenzale

1845

Aquarel·la i llapis grafit sobre paper

Acuarela y lápiz grafito sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Llegat d'Apel·les Mestres, 1951

Apel·les Mestres

(Barcelona, 1854-1936)

Àlbum de paisatges de Mallorca,

Menorca i altres temes

Álbum de paisajes de Mallorca,

Menorca y otros temas

1877

Llapis grafit i llapis de color sobre paper

Lápiz grafito y lápiz de color sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Llegat d'Apel·les Mestres, 1951

Apel·les Mestres

(Barcelona, 1854-1936)

Àlbum de temes diversos

Álbum de temas varios

c. 1871-1883

Tinta a la ploma sobre paper

Tinta al pincel sobre paper

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Llegat d'Apel·les Mestres, 1951

Apel·les Mestres

(Barcelona, 1854-1936)

Àlbum de temes diversos

Álbum de temas varios

1880

Aquarel·la i llapis grafit sobre paper

Acuarela y lápiz grafito sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya. Llegat

d'Apel·les Mestres, 1951

Joaquim Mir

(Barcelona, 1873-1940)

Or i atzur

Oro y azur

c. 1902

Oli sobre tela

Óleo sobre lienzo

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició, 1906

Jaume Morera

(Lleida, 1854 – Madrid, 1927)

Serra de Guadarrama. Cabana

Sierra de Guadarrama, Cabaña

1891-1897

Oli sobre tela

Óleo sobre lienzo

Col·lecció Museu d'Art Jaume Morera

de Lleida

Jaume Morera

(Lleida, 1854 – Madrid, 1927)

El Sena. Rodalies d'El Havre

(Port de Rouen)

El Sena. Cercanías de El Havre

(Puerto de Rouen)

1884

Oli sobre tela

Óleo sobre lienzo

Col·lecció Museu d'Art Jaume Morera

de Lleida

Jaume Morera

(Lleida, 1854 – Madrid, 1927)

El pintor i el seu guia

El pintor y su guía

c. 1891-1897

Oli sobre tela

Óleo sobre lienzo

Col·lecció Museu d'Art Jaume Morera

de Lleida

Jaume Morera

(Lleida, 1854 – Madrid, 1927)

Platja de Villerville (Normandia)

Playa de Villerville (Normandía)

1884-1990

Oli sobre tela enganxada sobre cartró

Óleo sobre tela pegada sobre cartón
Col·lecció Museu d'Art Jaume Morera
de Lleida

Jaume Morera

(Lleida, 1854 – Madrid, 1927)

Peñalara (Serra de Guadarrama)

Peñalara (Sierra de Guadarrama)

c. 1904

Oli sobre tela

Óleo sobre lienzo

Museu Nacional d'Art de Catalunya. Donació
Maria Felisa Alday, 1928

Jaume Pahissa

(Barcelona, 1846-1928)

Paisatge rocós

Paisaje rocoso

c.1890-1900

Llapis grafit, llapis conté i clarió sobre paper
de color

Lápiz grafito, lápiz conté y clarión sobre
papel de color

Museu Nacional d'Art de Catalunya. Adquisi-
ció, 1928

Nicolau Raurich

(Barcelona, 1871-1945)

Suburbis de Barcelona

Suburbios de Barcelona

c. 1909

Oli sobre tela

Óleo sobre lienzo

Museu Nacional d'Art de Catalunya.
Adquisició de la col·lecció Lluís Plandiura,
1932

Nicolau Raurich

(Barcelona, 1871-1945)

Indiots (Sant Pol de Mar)

Pavos (Sant Pol de Mar)

c. 1912

Oli sobre tela adherida sobre fusta

Óleo sobre tela adherida sobre madera

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició de la col·lecció Lluís Plandiura,
1932

Pau Rigalt

(Barcelona, 1778-1845)

Ruïnes clàssiques

Ruinas clásicas

c. 1820-1830

Tinta a la ploma i a l'aiguada sobre paper

Tinta al pincel y a la aguada sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició de la col·lecció Raimon Casellas,
1911

Pau Rigalt

(Barcelona, 1778-1845)

Grup de dibuixants i topògrafs

Grupo de dibujantes y topógrafos

c. 1820-1830

Llapis grafit sobre paper

Lápiz grafito sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició de la col·lecció Raimon Casellas,
1911

Lluís Rigalt

(Barcelona, 1814-1894)

Paisatge amb riu

Paisaje con río

1889

Tinta a l'aiguada sobre paper

Tinta a la aguada sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició de la col·lecció Raimon Casellas,
1911

Lluís Rigalt

(Barcelona, 1814-1894)

Àlbum de paisatges i vistes de ruïnes

Álbum de paisajes y vistas de ruinas

1844

Tinta a l'aiguada i llapis grafit sobre paper

Tinta a la aguada y lápiz grafito sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició de la col·lecció Raimon Casellas,
1911

Lluís Rigalt

(Barcelona, 1814-1894)

Sitges

1878

Llapis grafit, tinta a l'aiguada i guaix
sobre paper de color

Lápiz grafito, tinta a la aguada y gouache
sobre papel de color

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició de la col·lecció Raimon Casellas,
1911

Lluís Rigalt

(Barcelona, 1814-1894)

Paisatge

Paisaje

c. 1874

Tinta a la ploma i a l'aiguada sobre paper

Tinta al pinzel y a la aguada sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició, 1917

Lluís Rigalt

(Barcelona, 1814-1894)

Paisatge

Paisaje

1873

Tinta a l'aiguada sobre paper

Tinta a la aguada sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició, 1917

Lluís Rigalt

(Barcelona, 1814-1894)

Vista de Montserrat

Vista de Montserrat

c. 1873-1874

Tinta a l'aiguada i llapis grafit sobre paper

Tinta a la aguada y lápiz grafito sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició, 1917

Lluís Rigalt

(Barcelona, 1814-1894)

Paisatge amb castell

Paisaje con castillo

1873

Tinta a l'aiguada i llapis grafit sobre paper

Tinta a la aguada y lápiz grafito sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició, 1917

Lluís Rigalt

(Barcelona, 1814-1894)

Sol ponent

Ocaso

1884

Oli sobre tela

Óleo sobre lienzo

Oil on canvas

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició, 1905

Lluís Rigalt

(Barcelona, 1814-1894)

Ruïnes

Ruinas

1865

Oli sobre tela

Óleo sobre lienzo

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició, 1923

Lluís Rigalt

(Barcelona, 1814-1894)

[Cercanías de Vich desde la carretera de Manlleu]

1851

Tinta a la ploma i aquarel·la sobre paper

Tinta al pincel y acuarela sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició de la col·lecció Raimon Casellas, 1911

Lluís Rigalt

(Barcelona, 1814-1894)

Paisatge

Paisaje

1875

Aquarel·la sobre paper

Acuarela sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició, 1949

Lluís Rigalt

(Barcelona, 1814-1894)

Paisatge nocturn amb monestir en ruïnes

Paisaje nocturno con monasterio en ruinas

c. 1850

Tinta a ploma i aquarel·la sobre paper

Tinta al pincel y acuarela sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició, 2010

Lluís Rigalt

(Barcelona, 1814-1894)

Portada per a l'àlbum de dibuixos de Josep

Planella i Coromina (1804-1890)

Portada para el álbum de dibujos de Josep

Planella i Coromina (1804-1890)

c. 1860

Tinta a la ploma i aiguada sobre paper

Tinta al pincel y a la aguada sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició, 2010

Alexandre de Riquer

(Calaf, 1856 – Palma, 1920)

Àlbum de flors i vegetals

Álbum de flores y vegetales

1920

Llapis grafit, tinta a la ploma i aquarel·la

sobre paper

Lápiz grafito, tinta al pincel y acuarela sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Donació de Joan de Riquer Laborde, 1972

Joaquim Vayreda

(Girona, 1843 – Olot, 1894)

Marina (Seta, Llenguadoc)

Marina (Sète, Languedoc)

c. 1873-1875

Oli sobre tela

Óleo sobre lienzo

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Donació d'Enric Batlló Batlló a la Diputació de Barcelona; dipòsit, 1914

Ramon Martí i Alsina

(Barcelona, 1826-1894)

Marina

Marina

c. 1872- 1894

Oli sobre tela

Óleo sobre lienzo

Museu Marítim de Barcelona

Giovanni Battista Piranesi

(Mogliano Veneto, 1720 – Roma, 1778)

Sepulcre "La Conocchia"

Sepulcro "La Conocchia"

"La Conocchia" Tomb

c. 1776

Aiguafort i burí sobre paper

Aguafuerte y buril sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Antic fons del Gabinet de Dibuixos i Gravats

Lluís Rigalt

(Barcelona, 1814-1894)

Arquitectura fantàstica

Arquitectura fantástica

1855

Tinta a la ploma i a l'aiguada sobre paper

Tinta al pincel y a la aguada sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Adquisició de la col·lecció Raimon Casellas,

1911

Claudi Lorenzale

(Barcelona, 1816-1889)

Paisaje con dos hombres dibujando

c. 1840-1850

Tinta a la aguada y lápiz de grafito sobre papel

Museu Nacional d'Art de Catalunya

Ficha de la exposición

EL LATIDO DE LA NATURALEZA

Dibujos del s. xix de la colección del Museu Nacional

Organiza y produce: Museu Nacional d'Art de Catalunya

Comisarios: Francesc Quílez y Aleix Roig

Fechas: Del 20 de mayo al 11 de septiembre de 2022

Entrada conjunta exposiciones *El latido de la naturaleza* y *Turner*: 8 euros

**MUSEU
NACIONAL
D'ART DE
CATALUNYA**

Oficina de prensa
Tel. 93 622 03 60
premsa@museunacional.cat

Parc de Montjuïc
Barcelona
www.museunacional.cat
f @MuseuNac_Cat

#MeteoArt

blog.museunacional.cat

Generalitat de Catalunya
Departament
de Cultura

GOBIERNO
DE ESPAÑA

MINISTERIO
DE CULTURA
Y DEPORTE

Barcelona
Capital Cultural
i Científica

Ajuntament de
Barcelona

SR10-0004/2013

BIOSPHERE
committed entity

GA-2011/0199

VERIFICADA
01/01/2010

Un Museo comprometido

Patrocina

Agrolimen⁷¹